

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu - Wydział Instrumentalny, pismo z dnia 10.07.2018 roku, zlecenie podjęte na podstawie art.14 ust.2 pkt.2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz § 6 ust.1 i 2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 października 2015 r. (Dz.U.z 2015 r.poz.1842).

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego z dnia 23.02.2016 roku w sprawie:

- wyznaczenia recenzenta pracy doktorskiej mgra Adama Eljasińskiego w mojej osobie

W świetle ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U.Nr 65, poz.595 wraz ze zmianami Dz.U. z dnia 27.07.2005 roku Nr 164, poz.1365, art.14 ust.2 pkt.2), tekst jednolity art.6 ust.1,3). Rada Wydziału posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka.

Na posiedzeniu w dniu 23.02.2016 roku było obecnych 22 członków Rady Wydziału Instrumentalnego, w tym 20 osób uprawnionych do głosowania. Oddano 20 głosów ważnych; 19 za wyznaczeniem recenzenta, 1 wstrzymujący się oraz 0 głosów przeciwnych. Quorum głosujących w chwili podejmowania uchwały zostało zachowane.

Niniejszym stwierdzam, że w świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku art.14 ust.2.pkt. 1, Rada Wydziału podjęła prawomocną uchwałę o wyznaczeniu mojej osoby na recenzenta pracy doktorskiej Pana Adama Eljasińskiego.

Do nadesłanego mi przez przewodniczącego Rady pisma sygnowanego datą 10.07.2018 roku z prośbą o sporządzenie recenzji pracy doktorskiej Pana Adama Eljasińskiego zatytułowanej „Rozwój techniki klarnetowej w kontekście twórczości

solowej i kameralnej wybranych francuskich kompozytorów XX i XXI wieku” została dołączona następująca dokumentacja:

- uchwała o wszczęciu przewodu doktorskiego
- uchwała o wyznaczeniu recenzentem pracy doktorskiej mej osoby
- protokoły komisji skrutacyjnej z przeprowadzonych głosowań
- lista obecności członków Rady Wydziału zaliczonych do minimum kadrowego w dziedzinie sztuk muzycznych dyscyplinie instrumentalistyka, którzy złożyli pisemne oświadczenie
- 1 egzemplarz pracy doktorskiej oraz 1 płyta CD
- 1 egzemplarz dokumentacji dorobku kandydata

Podstawowe dane o kandydacie

Pan Adam Eljaszowski urodził się 30 kwietnia 1986 roku w Legionowie. Uczęszczał do Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia nr 2 oraz Szkoły II stopnia Ośrodka Edukacji Muzycznej w Warszawie. W 2010 roku ukończył z wyróżnieniem studia w Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego w klasie prof. Mieczysława Stachury. Edukację muzyczną rozwijał w klasie prof. Valtera Vitka na Uniwersytecie w Ostrawie, w Conservatoire National de Region de Nicei w klasie prof. Michela Lethieca oraz w Conservatoire de Rueil Malmaison w Paryżu pod kierunkiem Florenta Heau. Jest laureatem ponad trzydziestu przesłuchań, konkursów regionalnych, krajowych i międzynarodowych m.in. Międzynarodowego Konkursu Muzycznego im. Michała Spisaka w Dąbrowie Górniczej, Konkursu Klarinetowego w Clermont-Ferrand we Francji, Akademickiego Konkursu Klarinetowego we Włoszakowicach, Festiwalu Klarinetowego w Szczecinie. Doskonalił swoje umiejętności na kursach mistrzowskich prowadzonych przez takich artystów jak: Shirley Brill, Michael Arrignon, Guy Dangain, Guy Deplus, Johnatan Cohler, Allesandro Carbonare i wielu innych.

Był stypendystą m.in. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Krajowego Funduszu na Rzecz Dzieci, Centrum Edukacji Artystycznej, Prezydenta Miasta Wrocławia, Fundacji Yamaha. Uczestniczył w festiwalach muzycznych tej rangi co: Międzynarodowy Festiwal Muzyczny w Nicei, Międzynarodowy Kongres Klarinetowy w Porto, Festiwal Printemps des Arts w Monte Carlo czy Festiwal Muzyki Kameralnej w Prades. Dokonał prawykonań utworów polskich i zagranicznych kompozytorów muzyki współczesnej oraz nagrań płytowych. Wielokrotnie koncertował jako solista z Orkiestrą Akademii Muzycznej we Wrocławiu, Orkiestrą Filharmonii Gorzowskiej, Bohuslav Martinu Orchestra i Concerto Avenna.

Współpracuje z wieloma polskimi i zagranicznymi orkiestrami. Grał pod batutą takich dyrygentów jak: Charles Dutoit, Michał Jurowski, Rafael Payare, Jiri Belohlavek i wielu innych. Był członkiem Polskiej Orkiestry Sinfonia Iuventus. Koncertował w wielu krajach Europy oraz w Chinach w charakterze solisty, kameralisty i muzyka orkiestrowego.

Opinia

Praca doktorska Pana mgr Adama Eljaszińskiego zatytułowana „Rozwój techniki klarnetowej w kontekście twórczości solowej i kameralnej wybranych francuskich kompozytorów XX i XXI wieku” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz jego opisu w formie dysertacji.

Na dzieło artystyczne składają się następujące utwory:

- Claude Debussy - Première Rhapsodie*
- Jean Francaix - Tema con variazioni*
- Pierre Sancan - Sonatine pour Clarinette*
- Olivier Messiaen - Abîme des oiseaux*
- Pierre Boulez - Domaines*
- Bruno Mantovani - Bug*

Celem swoich muzycznych peregrynacji uczynił autor utwory kompozytorów francuskich wywodzących się lub związanych z głównym centrum muzycznym Francji - *Conservatoire Supérieur de Musique et Danse de Paris*. Wybór utworów o szerokim spektrum stylistycznym i wyrazowym stał się punktem wyjścia do plastycznego i zrozumiałego przedstawienia struktury dźwiękowej wykonywanych kompozycji oraz ciekawych interpretacji z wykorzystaniem zróżnicowanej artykulacji, dynamiki, a przede wszystkim do zaprezentowania walorów sonorystycznych oraz technicznych klarnetu, ukazujących ewolucję jaką ten instrument przeszedł w XX wieku. Układ chronologiczny utworów na płycie oraz w opisie dzieła został celowo zachwiany, ponieważ kluczem do niego jest progresja użytych technik klarnetowych i środków wyrazowych oraz twórcze koncepcje, a nie czas powstania poszczególnych kompozycji. Trudno przecież uznać wariacje Jeana Francaixa z 1974 roku za bardziej awangardowe od powstałej w roku 1960 serialnej kompozycji Pierre’a Bouleza – *Domaines*. Dystans prawie 90-ciu lat jakie dzieli *Rapsodię* Debussy’ego (1909-1910), a powstałą w 1998 roku kompozycję *Bug* Bruno Mantovaniego ujawnia, jak wielką ewolucję przeszedł klarnet w zakresie pozyskania nowych środków i technik gry, które czynią z tego instrumentu podatne narzędzie służące wyrażaniu treści i emocji muzycznych. Fakturalnie trzy utwory współbrzmiały z fortepianem, a pozostałe trzy to utwory solowe. Zaprezentowany repertuar jest bardzo wymagający od strony wykonawczej, ponieważ obok tradycyjnych sposobów realizacji tekstu muzycznego za pomocą klasycznego dźwięku, preferują również użycie współczesnych technik wykonawczych takich jak: multifony, mikrotony, bisbigliando, slap tongue, frullato, growl. Techniki te pochodzą z wielu obszarów stylistycznych i występują w różnym natężeniu i skonfigurowaniu. Zależnie od estetycznego zapotrzebowania i

indywidualnego stylu kompozytorów tworzą uniwersalny język, ale również indywidualnie sformatowany warsztat współczesnego klawecisty, gotowego mierzyć się z poszukującą literaturą, z wyzwaniem wyrazowymi nowej muzyki (Boulez, Mantovani). Z kolei te bardziej tradycyjne ukazują atrakcyjność sonorystyczną i barwową w otoczeniu fortepianu. Klarinet oferuje tu wiele wspaniałych właściwości brzmieniowych i technicznych (Debussy, Francaix, Sancan), artysta bawi się jego barwą, uzyskując wiele różnych odcieni dźwięku, a także naśladuje konkretne zjawiska natury (Messiaen). O ile w utworach z fortepianem pełnia wymowy artystycznej uwarunkowana jest wspólnym uformowaniem frazy i ruchu przez obu muzyków, to utwory solowe stwarzają pewną swobodę agogiczną, w których wykonawca buduje muzyczne struktury, planuje czas i odcienie dynamiczne. Są one manifestem możliwości sonorystycznych. Długość poszczególnych odcinków w *Bug* wyznacza sam kompozytor, z kolei *Domaine* zawiera fragmenty aleatoryczne, których ostateczny kształt muzyczny zależy od inwencji i wyobraźni wykonawcy, pomimo pewnych ram formalnych i dyscypliny narzuconej przez kompozytora. W tym przypadku artysta staje się po części współwykonawcą dzieła. Utwory te stawiają wysokie wymagania, a aparat wykonawczy instrumentalisty poddawany jest próbom szybkich zmian dla osiągnięcia zamierzonych kombinacji brzmień, czy skrajnej zmiany rejestrów.

Sztuka wykonawcza doktoranta oparta jest na przemyślanych i przekonujących interpretacjach, których fundamentem są: potencjał dźwięku, niekwestionowane możliwości techniczne i kreatywna swoboda działania wyrażająca się poczuciem czasu, zmiennością agogiczną, czy doborem właściwych temp. Wykonawca pozostaje wrażliwy względem tekstu muzycznego, a przede wszystkim wobec intencji zawartych w utworze przez kompozytora. Artysta operuje dużą amplitudą dynamiczną, wyrazistą i stylową artykulacją, umiejętnie zmienia nastroje od śpiewnej kantyleny po ostro brzmiące struktury w najwyższym rejestrze, używa bogatej palety sonorystycznej dla osiągnięcia celów wyrazowych. Wykazuje znajomość współczesnej notacji, co w połączeniu z nowoczesnymi technikami wykonawczymi stanowi ogromny atut w odkrywaniu natury swojego instrumentu. Drobne uchybienia intonacyjne (Sancan) oraz odmienne doznania akustyczne w otwierającej płytę Rapsodii Debussy'ego (nagranie zrealizowane w lutym 2018, a pozostałe utwory w czerwcu 2018), czy zbyt statycznie od strony agogicznej potraktowane *Presque Vif* w *Abîme des oiseaux* nie zniekształcają absolutnie dobrego odbioru całości nagrania.

Praca opisowa dokumentuje założony cel artystyczny. Wybrany repertuar stanowi znakomity obszar muzycznych poszukiwań i określa specyfikę zagadnień, które w efekcie wpłynęły na ewolucję techniki klarinetowej. Bardzo obszerna dysertacja składa się ze wstępu, 5 rozdziałów, zakończenia, spisu ilustracji, źródeł przykładów nutowych, bibliografii oraz indeksu nazwisk.

W pierwszym rozdziale doktorant przedstawia kierunki i nurty muzyczne obecne w muzyce europejskiej XX wieku. Dostrzega ich różnorodność, co można zdefiniować jako pluralizm stylistyczny. Wskazuje, iż przełom w muzyce europejskiej dokonał się w dwóch etapach i dotyczył jej podstaw tonalnych oraz organizacji